

Nr 143.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ombyggnad av Säffle kanal m. m.

(4:e avd.)

I propositionen nr 210 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 9 april 1948, föreslagit riksdagen dels besluta, att Säffle kanal och segelleden genom Glafs fjorden genom statens försorg skola ombyggas i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet förordat, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det inom kommunikationsdepartementet upprättade förslaget till avtal med Billeruds aktiebolag rörande nämnda kanalombyggnad, enligt vilket Billeruds aktiebolag som bidrag till ombyggnadens genomförande skall till staten dels erlægga ett belopp av konstant 500 000 kronor och dels utan vederlag överlämna 23 aktier i Seffle kanalbolag, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det inom kommunikationsdepartementet upprättade förslaget till avtal med direktören, civilingenjören John W:son Lilliehöök angående förvärv av 73 aktier i Seffle kanalbolag på i avtalet angivna villkor, dels till Förvärv av aktier i Seffle kanalbolag under statens affärsverksfonder, statens vattenfallsverk, för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 281 100 kronor, dels ock godkänna av departementschefen förordade grunder för Säffle kanals framtida förvaltning och drift.

Propositionen behandlar ett av f. d. generaldirektören G. Malm såsom tillkallad sakkunnig framlagt betänkande med förslag beträffande ombyggnad och förbättring av Säffle kanal samt formerna för kanalens framtida förvaltning och drift. Enligt förslaget skulle kanalen under åren 1949—52 för en kostnad av 2 910 000 kronor utbyggas till ett minsta farledsdjup av 3,6 m, medgivande trafik med 3,3 m djupgående fartyg av 700 tons lastdrygheit, lämpade för direkttrafik på utländska nord- och östersjöhamnar. Kanalens förvaltning och drift skulle enligt förslaget även i framtiden omhänderas av ett fristående företag i aktiebolagsform, och kanalombyggnaden skulle, sedan staten först övertagit den nuvarande aktiemajoriteten i kanalbolaget, finansieras dels genom en nyemission av aktier för 1 500 000 kronor, varav staten skulle teckna två tredjedelar och Billeruds aktiebolag en tredjedel, och dels genom en statlig subvention, beräknad till 1 200 000 kronor.

Sedan förslaget remissbehandlats, har det på grundval av vissa därunder framställda erinringar överarbetats inom kommunikationsdepartementet,

varvid jämväl nya förhandlingar förts med för kanalombyggnadens tillkomst intresserade parter. På grundval härav framläggas i propositionen förslag av följande innebörd:

1. Riksdagen föreslås fatta principbeslut om att kanalombyggnaden skall komma till stånd enligt ett utvidgat program, innebärande att farledsdjupet i varje fall å kanalsträckan Vänern—Säffle — och eventuellt även å den återstående sträckan, varom viss ytterligare utredning föreslås — skall ökas till 3,9 m. Denna ytterligare fördjupning har motiverats bl. a. av att lågvattenståndet i Vänern vissa tider visat sig understiga den nivå, varifrån kanalombyggnadsförslaget utgått. Därest den begränsas till nyssnämnda delsträcka beräknas den medföra en kostnadsökning av omkring 500 000 kronor.

2. Beträffande kanalombyggnadens genomförande och finansieringen av de merkostnader, som nämnda utvidgning av ombyggnadsprogrammet medför, ha med för kanalombyggnaden intresserade parter träffats vissa preliminära avtal, som riksdagen föreslås bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna och som innebära, dels att staten som bidrag till kanalombyggnadens genomförande erhåller, av Billeruds aktiebolag 500 000 kronor jämte äganderätten till 23 aktier i kanalbolaget, av Säffle köping 100 000 kronor, samt av Arvika stad äganderätten till 1 aktie i kanalbolaget, dels att staten förvärvar aktiemajoriteten i kanalbolaget, 73 aktier, till ett pris av 281 050 kronor. För nyssnämnda aktieförvärv föreslås riksdagen samtidigt för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 281 100 kronor.

3. Beträffande kanalens framtida förvaltning och drift föreslås, att kanalen sammanslås med Trollhätte kanal och liksom denna ställes under vattenfallsstyrelsens förvaltning, varigenom vissa icke oväsentliga driftkostnadsbesparingar synas möjliga att uppnå.

Utskottet. Av den i statsrådsprotokollet lämnade redogörelsen framgår, att en betydande industri-, skogs- och jordbruksbygd är i väsentlig grad beroende av att trafiken i Säffle kanal kan upprätthållas i erforderlig omfattning. Denna kommunikationsled fyller emellertid för närvarande icke anspråken vare sig i fråga om kapacitet eller ur trafiksäkerhetssynpunkt. Framhållits har, hurusom under senare tid bygden drabbats av en kännbar industridöd, som delvis måste sättas i samband med transportsvårigheterna. Ytterligare svårigheter i berörda avseende befaras, därest kanalen icke moderniseras och utbygges. Vitsordats har, att en utbyggnad av trafikleden utgör en förutsättning för fortbeståndet av bygdens näringsliv och för en fortsatt utveckling av detsamma. Utskottet delar departementschefens uppfattning, att det är förenligt med en sund ekonomi, att staten från föreliggande utgångspunkter lämnar sin medverkan till en lösning av förevarande kommunikationsfråga.

Det nu framlagda förslaget avser anvisande av anslag, 281 100 kronor, för förvärv av aktiemajoriteten i Säffle kanalbolag. Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot de härför preliminärt avtalade villkoren, tillstyrker, att riksdagen anvisar det äskade anslaget.

Sedan kronan förvärvat aktiemajoriteten i kanalbolaget, avses en utbyggnad av kommunikationsleden skola komma till stånd, som i erforderlig omfattning gör leden ägnad att tillgodose förekommande trafikbehov. Olika alternativ ha därvid diskuterats. Departementschefen har ansett ett istånd-sättande av kanaleden och en fördjupning genom uppmuddring av vissa delar under alla förhållanden nödvändiga. Såsom alternativ till en uppmuddring har emellertid departementschefen funnit böra övervägas att genom uppdamning öka vattendjupet i en större del av kanalen. Utskottet delar departementschefens uppfattning, att frågan om den lämpligaste formen för kommunikationsledens utbyggnad bör prövas först sedan alternativet med uppdamning ytterligare utretts.

En utbyggnad av Säffle kanal enligt nu föreliggande planer beräknas draga en kostnad av omkring 3,4 miljoner kronor. Därav komma enligt preliminärt träffade överenskommelser tillhopa (500 000 + 100 000 =) 600 000 kronor att bestridas med bidrag från Billeruds aktiebolag respektive Säffle köping. Av det erforderliga statliga kapitaltillskottet, omkring 2,8 miljoner kronor, synas omkring 2,3 miljoner kronor kunna amorteras och förräntas. Utskottet delar departementschefens uppfattning, att en investering av det icke förräntningsbara beloppet är försvarlig, därest hänsyn toges såväl till intresset att tillgodose ifrågavarande bygds kommunikationsbehov som till de fördelar, som en utbyggnad av Säffle kanal enligt vad i statsrådsprotokollet anförts kommer att medföra för driften av Trollhätte kanal.

Med Billeruds aktiebolag har träffats en preliminär uppgörelse rörande bolagets medverkan vid ifrågavarande kommunikationsleds utbyggnad. Vad därutinnan avtalats har icke föranlett erinran från utskottets sida.

Departementschefen har framhållit att, med hänsyn till den såväl penningpolitiskt som på grund av knappheten på arbetskraft motiverade stränga återhållsamheten med alla för dagen icke nödvändiga investeringar, icke kan, såsom Billeruds aktiebolag önskat, förordas att binda statsverket för en bestämd tid för kanalombyggnadens genomförande. Departementschefen har emellertid uttalat, att ombyggnaden bör komma till stånd så snart förhållandena över huvud taget medgiva densamma. Utskottet vill understryka detta uttalande under framhållande av att en snar utbyggnad är nödvändig icke endast med hänsyn till kanalaneläggningens nuvarande bristfällighet utan jämväl till den omständigheten att ett dröjsmål kommer att försvåra en återhämtning av den tillbakagång i ekonomiskt hänseende, som på grund av kommunikationsledens otillräcklighet under senare tid kännetecknat bygdens näringsliv. I detta sammanhang bör jämväl beaktas den risk för ett ytterligare nedläggande av industriföretag som kan befaras, därest med beslut om kanalens utbyggnad får anstå någon längre tid, ävensom det underlättande av exporten, som kanalens utbyggnad beräknas innebära. Utskottet förväntar således, att alla möjligheter beaktas att inom överskådlig tid genomföra det nu anmälda utbyggnadsprojektet.

Vad departementschefen anført rörande formerna för Säffle kanals framtida organisation, innebärande samdrift med Trollhätte kanalverk, även-

som vad departementschefen i övrigt anfört och förordat har icke givit utskottet anledning till erinran.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) besluta, att Säfte kanal och segelleden genom Glafs-fjorden genom statens försorg skola ombyggas i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 9 april 1948 förordat;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det inom kommunikationsdepartementet upprättade förslaget till avtal med Billeruds aktiebolag rörande nämnda kanalombyggnad, enligt vilket Billeruds aktiebolag som bidrag till ombyggnadens genomförande skall till staten dels erlægga ett belopp av kontant 500 000 kronor och dels utan vederlag överlämna 23 aktier i Säfte kanalbolag;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det inom kommunikationsdepartementet upprättade förslaget till avtal med direktören, civilingenjören John W:son Lilliehöök angående förvärv av 73 aktier i Säfte kanalbolag på i avtalet angivna villkor;

d) till *Förvärv av aktier i Säfte kanalbolag* under statens affärsverksfonder, statens vattenfallsverk, för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 281 100 kronor;

e) godkänna av departementschefen i omförmälda statsrådsprotokoll förordade grunder för Säfte kanals framtida förvaltning och drift.

Stockholm den 4 juni 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 144.
